

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.83>

УДК 657:061.235

Т. С. Гайдучок,

к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, Поліський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0190-3872>

Т. М. Сушицька,

здобувач вищої освіти 3 курсу ос «бакалавр» спеціальності «Облік і оподаткування», Поліський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-2940-7289>

ОБЛІК ГУМАНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ: АНАЛІЗ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

T. Haiduchok,

Phd in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Audit, Polissia National University

T. Sushytska,

3rd year Bachelor's degree student majoring in «Accounting and Taxation», Polissia National University

ACCOUNTING FOR HUMANITARIAN AID: ANALYSIS AND PRACTICAL ASPECTS

У статті досліджуються актуальні питання обліку, контролю та оподаткування гуманітарної допомоги. Доведено, що гуманітарна допомога, як сукупність різних її видів, спрямованих на надання допомоги людям в кризових ситуаціях, потребує не лише уваги до самого процесу надання допомоги, але й належного обліку та розподілу ресурсів. Розглянуті фактори, що впливають на ефективність гуманітарної допомоги, відображають потребу в постійному контролі стратегій та методів управління цим процесом.

Дослідження, проведене в статті, є актуальним у контексті постійного розвитку гуманітарного сектору та створення більш ефективних механізмів управління гуманітарною допомогою. Зокрема, здійснено аналіз сучасних підходів до обліку гуманітарної допомоги, висвітлено практичні аспекти її використання та розподілу. Авторами роботи аргументовано підкреслюється необхідність постійного удосконалення методів обліку гуманітарної допомоги, а також впровадження нових підходів у цій галузі з урахуванням мінливості природи такої допомоги.

The article examines topical issues of accounting, control and taxation of humanitarian aid. It is proved that humanitarian aid, as a set of its various types aimed at helping people in crisis situations, requires not only attention to the process of providing assistance, but also proper accounting and allocation of resources. The considered factors affecting the effectiveness of humanitarian aid reflect the need for constant monitoring of strategies and methods of managing this process.

The research conducted in this article is relevant in the context of the continuous development of the humanitarian sector and the creation of more effective mechanisms for managing humanitarian aid. In particular, the author analyzes current approaches to accounting for humanitarian aid, and highlights practical aspects of its use and distribution. The authors argue that there is a need to continuously improve the methods of accounting for humanitarian aid, as well as to introduce new approaches in this area, taking into account the changing nature of such aid.

The main way to improve the accounting, control and taxation of humanitarian

aid is to develop unified accounting standards for all humanitarian aid donors, which will avoid double work, facilitate data analysis and comparison, and ensure equal conditions for determining the effectiveness of different programs. The introduction of modern information technologies in humanitarian aid accounting can greatly facilitate the processes of collecting, analyzing, and reporting on implemented projects. This can increase the speed and accuracy of accounting, as well as improve monitoring and evaluation of results.

Finally, it is important to take into account the contribution of local communities and recipients of humanitarian aid to the accounting process. Their feedback and opinions can be a source of useful information about the needs and effectiveness of the assistance provided, so involving this group becomes an important aspect of improving accounting.

Thus, practical prospects for improving humanitarian aid accounting include standardization, use of information technologies and involvement of consumers (recipients of aid). Improved accounting processes will make the provision of humanitarian aid more efficient and transparent.

Ключові слова: облік, гуманітарна допомога, донори, оподаткування, отримувачі гуманітарної допомоги.

Keywords: accounting, humanitarian aid, donors, taxation, recipients of humanitarian aid.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У зв'язку зі збройною агресією РФ проти України, більшість світових країн надають допомогу Україні для забезпечення безпеки та гуманітарних потреб. Окрім військово-технічної допомоги, гуманітарна допомога відіграє важливу роль у забезпеченні базових потреб населення та підтримці військових операцій. З урахуванням великої кількості гуманітарної допомоги є важливим посилити відповідальність на законодавчому рівні за її розподілом, а також забезпечити дотримання принципу

документування та звітності щодо використання цих ресурсів. Нецільове використання гуманітарної допомоги може мати серйозні наслідки, тому важливо забезпечити прозорість та чесність у використанні цих коштів. Інформація про отримані та витрачені кошти, виділені ресурси та результати програм надання допомоги є важливими для створення довіри до гуманітарних організацій та міжнародних донорів.

Система обліку гуманітарної допомоги повинна включати механізми звітності та моніторингу, які надають можливість відстежувати, як і на що витрачаються кошти, та визначати ефективність використання гуманітарних ресурсів. Це також сприяє виявленню слабких місць у наданні допомоги та можливості для вдосконалення процесів.

Однак, управління та облік гуманітарної допомоги вимагає комплексного підходу та вдосконалення методів аналізу цих процесів. Цей практичний аспект важливий для забезпечення ефективності допомоги та визначення її впливу на отримувачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В розробці теоретичних основ та практичних підходів до проблеми нормативно-правового забезпечення, порядку ввезення, обліку та контролю гуманітарної допомоги значний внесок зробили вітчизняні науковці. Так, Мазур А. В. та Кунєв Ю. Д. [3] розглядають процедури переміщення товарів, що ввозяться на митну територію України як гуманітарна допомога в умовах воєнного стану і особливості їх митно-правового регулювання. Група вчених [4] у своїх дослідженнях розглядає складні аспекти обліку та оподаткування благодійної допомоги, яку надають підприємства для потреб армії. Вони підкреслюють важливість вирішення цього методичного питання в сучасних умовах. В роботах Поляруш С. [5] розглядається процес еволюції інституту гуманітарної допомоги від його виникнення до сучасності, здійснюється аналіз концепційного апарату та нормативної бази даної сфери. Особлива увага приділяється сучасному стану надання гуманітарної допомоги в Україні.

Савіцька С. [10] проводить дослідження питань обліку та оподаткування

гуманітарної допомоги в умовах військового стану. На її думку, з урахуванням обсягу наданої допомоги, важливим є підвищення відповідальності за її використання на законодавчому рівні. Правильне документування, облік та цільове використання є ключовими аспектами. Дмитрашко Л. І. [2] займається визначенням засобів контролю за постачанням, обліком та здійсненням гуманітарної допомоги, а також встановленням відповідальності за порушення вимог законодавства, яке регулює гуманітарну допомогу тощо.

Характер гуманітарної допомоги постійно змінюється, тому необхідно проводити глибокі дослідження і вдосконалювати підходи до обліку та розподілу цієї допомоги. Навіть при великому внеску науковців, ця галузь залишається відкритою для нових ініціатив та подальшого розвитку наукових методів та технологій.

Формулювання цілей статті. Мета роботи полягає в систематизації та аналізі концептуальних основ обліку, контролю та оподаткування гуманітарної допомоги, висвітленні практичних аспектів та впровадження системи обліку для підвищення ефективності надання гуманітарної допомоги.

Виклад основного матеріалу досліджень. Відповідно до концептуальних положень Закону України «Про гуманітарну допомогу», гуманітарна допомога є цільовою адресною допомогою, яка надається безоплатно у грошовій або натуральній формі (включаючи безповоротну фінансову допомогу, роботи, послуги, добровільні пожертвування товарів, продуктів тощо) вітчизняними або іноземними донорами в разі виникнення надзвичайної ситуації, такої як збройний конфлікт, стихійне лихо, техногенна катастрофа та інші аналогічні події [9].

Гуманітарна допомога є формою благодійності та повинна бути надана відповідно до обставин, реальних потреб та згоди отримувачів за умови відповідності вимогам ст. 3 Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» [6]. Проте, іноді ця допомога може бути неефективною через різні причини.

Один із факторів, що впливає на ефективність гуманітарної допомоги, – це

доступність. Часто гуманітарна допомога не може доставити потрібні ресурси до потребуючих через конфлікти, відсутність безпеки, закриті кордони або прохідність для гуманітарних організацій. Це ускладнює надання допомоги тим, хто її потребує.

Другим фактором, який варто враховувати, – це облік та прозорість. Ефективність гуманітарної допомоги може бути підвищена за допомогою точного обліку потреб, виділених коштів. Прозорість у розподілі гуманітарної допомоги забезпечує, що ресурси використовуються максимально ефективно та за призначенням, на яке вони були отримані.

Крім того, важливим фактором є співпраця та координація між гуманітарними організаціями, урядовими структурами та місцевими громадами. Спільна робота дозволяє уникнути подвійної роботи, забезпечує раціональне використання ресурсів та максимальний зворотний зв'язок щодо реальних потреб на місцях.

Узагальнюючи, ефективність гуманітарної допомоги залежить від кількох факторів, які включають доступність, облік та прозорість, а також співпрацю та координацію між різними структурами. Розуміння цих факторів допомагає нам покращити надання допомоги тим, хто дійсно має на неї потреби.

Потрібно враховувати фінансові та економічні аспекти, які впливають на ефективність гуманітарної допомоги. Недостатні фінансові ресурси можуть призвести до обмежень у наданні необхідної допомоги, тоді як надмірна фінансова підтримка може призвести до марнотратства та некерованої витрати коштів.

Крім того, ефективність гуманітарної допомоги може також залежати від культурних, соціальних та психологічних чинників. Розуміння особливостей місцевої культури, традицій та способів сприйняття допомоги може допомогти забезпечити більш успішну реалізацію гуманітарних програм.

Загалом, робота у сфері гуманітарної допомоги є вкрай складною та вимагає збалансованого підходу до різноманітних факторів, що впливають на ефективність та результативність надання допомоги. І лише уважне врахування

цих факторів дозволить нам покращити ефективність гуманітарних програм у світі.

Закон України «Про гуманітарну допомогу» [9] визначає суттєву різницю між отримувачем та набувачем гуманітарної допомоги. На відміну від отримувача, набувач гуманітарної допомоги в подальшому має право на її використання або розпорядження. Така різниця важлива для правового регулювання та контролю за цим процесом.

Розглянемо основних учасників, які беруть участь в операціях з отримання та використання гуманітарної допомоги (рис. 1).

Рис. 1. Учасників, які беруть участь в операціях з отримання та використанням гуманітарної допомоги

Джерело: Узагальнено авторами

Однак, у світі гуманітарні організації часто співпрацюють із різними видами отримувачів, включаючи як юридичні, так і фізичні особи, які опинилися

у скрутному становищі через природні катастрофи, війни, конфлікти тощо. Тому, у реальному житті, отримувачами гуманітарної допомоги можуть бути юридичні та фізичні особи, родини, громадські спільноти, які потребують допомоги і т.д.

У зв'язку з воєнним конфліктом, значна кількість гуманітарної допомоги надсилається до військових підрозділів, включаючи Збройні Сили України, Національну Гвардію, Міністерство Внутрішніх Справ та інші структури.

За інформацією Управління з координації гуманітарних питань (ОСНА), близько 70% від запланованих 3,9 млрд дол. США на 2023 рік було зібрано гуманітарними організаціями для надання необхідної допомоги та послуг для близько 11 мільйонів жителів України. Крім того, 107 міжвідомчих конвоїв доставили необхідну допомогу майже 400 000 людям, які перебувають поблизу лінії фронту [11].

Ця підтримка дозволяє розвивати гуманітарні заходи та надавати необхідну допомогу та підтримку для тих, хто перебуває в ускладнених умовах у зоні конфлікту. Важливо продовжити забезпечення фінансування та ресурсів для гуманітарних організацій, які працюють в Україні.

У зв'язку з поточною ситуацією, реєстрація гуманітарної допомоги стає важливою. Наразі в Україні проводиться багато гуманітарних проєктів з метою надання допомоги тим, хто переживає складний період. Міжнародні організації, уряд та неприбуткові структури докладають значних зусиль для надання медичної, соціальної та матеріальної підтримки тим, хто перебуває під впливом конфлікту.

Для забезпечення прозорості та мінімізації можливості зловживань і недопустимого використання, необхідно здійснювати детальний облік та звітність про отриману та розподілену допомогу відповідно до вимог відповідних міністерств і відомств.

Всі громадські організації та агентства, які займаються збором та розподілом гуманітарної допомоги, повинні дотримуватися загальних норм та вимог, які поширюються на всі підприємства та організації в Україні згідно з Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [7] та Пояснювальним листом Міністерства фінансів України [8].

Один з ключових елементів у системі бухгалтерського обліку та контролю – це визначення класифікації та вартості гуманітарної допомоги, зокрема урахування особливостей її транспортування та зберігання в зоні конфлікту. Забезпечення точного обліку має великий вплив на ефективне розподілення гуманітарної допомоги та зниження витрат.

Розподіл гуманітарної допомоги, яка надходить до країни, на різні види є важливим аспектом не лише для аналізу, але й для контролю (рис. 2).

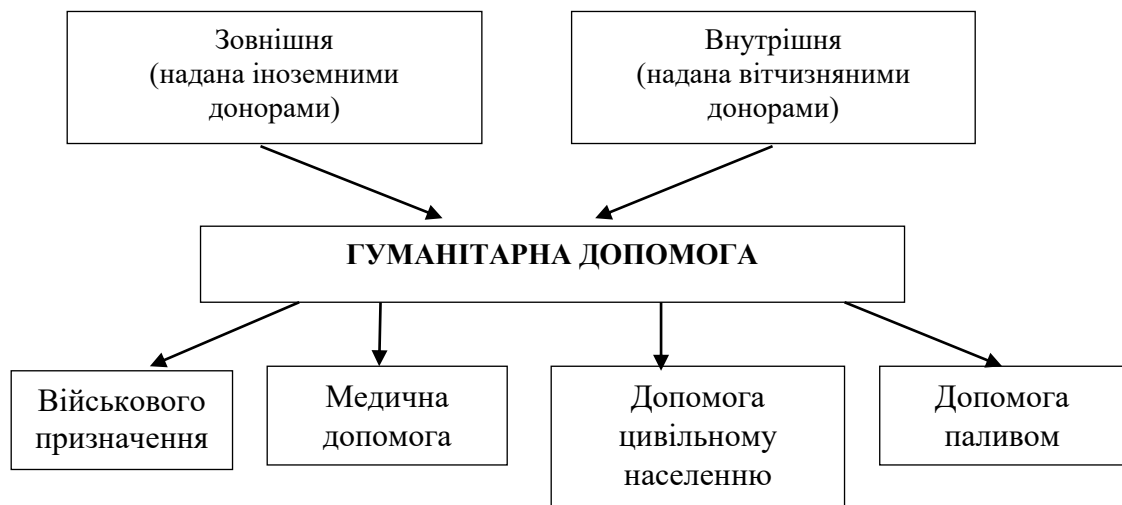

Рис. 2. Класифікація гуманітарної допомоги за видами надходжень

Джерело: Узагальнено авторами за [1]

Класифікація гуманітарної допомоги допомагає краще розуміти ресурси, які надходять, і сприяє розробці ефективних стратегій їх використання для підтримки осіб, які опинилися у складних ситуаціях. Крім того, це допомагає забезпечити ефективний розподіл гуманітарної допомоги та врахування реальних потреб отримувачів. Такий підхід дає змогу оптимізувати процес надання гуманітарної допомоги, забезпечуючи кращий вплив та підтримку для тих, хто її потребує найбільше. Класифікація також дозволяє донорам, громадським та гуманітарним організаціям здійснювати більш збалансоване та ефективне розподілення ресурсів, що допомагає забезпечити оптимальне задоволення потреб гуманітарної допомоги.

Отримувачі гуманітарної допомоги та її набувачі (юридичні особи)

здійснюють бухгалтерський облік гуманітарної допомоги та складають відповідну звітність у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що відповідає за формування та реалізацію державної фінансової політики.

Облік гуманітарної допомоги – це система, що використовується для фіксування та обліку гуманітарної допомоги, яка надається людям або групам у скрутних ситуаціях, таких як природні лиха, війни, конфлікти, епідемії, бідність та інші екстремальні обставини.

Система обліку гуманітарної допомоги включає в себе реєстрацію та документування всіх видів наданої допомоги, таких як харчування, одяг, медичні послуги, житло, психологічна та психосоціальна підтримка, грошова допомога та інші необхідні ресурси.

Ця система обліку допомагає забезпечити ефективне та прозоре управління гуманітарною допомогою. Вона дозволяє точно відстежувати, що, кому, коли та в якому обсязі надано, а також сприяє у гарантуванні того, що допомога досягає свого призначення та тих, хто її потребує.

Надалі, облік гуманітарної допомоги допомагає в оцінці потреб та визначенні пріоритетів для подальшого розподілу ресурсів, а також в узгодженні та співвідношенні допомоги з потребами. Важливо, щоб система обліку була централізованою та інтегрованою, щоб уникнути дублювання та забезпечити максимальну ефективність розподілу та використання гуманітарної допомоги.

Для організацій, які займаються збором гуманітарної допомоги, важливо вести повний облік первинних документів на всіх етапах – від подачі заявки до отримання та розподілу допомоги кінцевим отримувачам. Закон не забороняє використовувати власні форми первинних документів, навіть якщо деякі з них не мають стандартного зразка. Головне, щоб процес обліку був максимально прозорим, систематичним і незалежним.

Ключовими документами, які рекомендується оформляти на етапі приймання гуманітарної допомоги:

1. Запит (прохання або звернення) до донора (благодійника) з переліком необхідного. Не існує типової форми такого запиту, але він повинен містити: назву та реквізити сторін, обґрунтування обсягу та структури необхідної допомоги. Цей запит можна надрукувати на фірмовому бланку громадської організації.

2. Дарчий лист (пропозиція, повідомлення) про готовність донора надати допомогу. Не існує затвердженого зразка такого листа, але доцільно включити в нього перелік (асортимент) та кількість товарів, які планується передати. Складання письмової пропозиції є обов'язковим документом, який підтверджує розпочатий процес надання гуманітарної допомоги [9].

3. Письмова згода на отримання допомоги. Це також є обов'язковим документом процесу [9]. Не існує конкретної форми згоди, тому вона складається за загальними правилами діловодства. Ця згода необхідна, особливо якщо можливості донора відрізняються від попереднього запиту (наприклад, асортимент продуктів або обсяг можуть бути іншими).

4. Акт приймання-передачі – складається в день безпосередньої передачі гуманітарної допомоги отримувачу.

5. Акт приймання-передачі допомоги – фіксується перехід права власності на товарно-матеріальні цінності.

Громадська організація, яка здійснює розподіл гуманітарної допомоги, має важливу роль у веденні обліку внутрішнього переміщення та видачі цієї допомоги кінцевим одержувачам. Ця організація забезпечує регулярне відстеження та контроль за потоком гуманітарних ресурсів, а також забезпечує дотримання прозорості та ефективності у розподілі допомоги. Вона також відповідає за ведення документації, звітності та забезпечення відповідності розподілу гуманітарної допомоги вимогам законодавства та міжнародних стандартів.

Первинним документом, що є підставою для оприбуткування гуманітарної допомоги отримувачем від донора, є інвойс (рахунок). Інвойс може бути визнаний первинним документом за умови наявності в ньому всіх основних

реквізитів первинного документу. Як альтернатива інвойсу, в бухгалтерській практиці може застосовуватися Акт приймання-передачі матеріальних цінностей (гуманітарної допомоги), що також є первинним документом.

Якщо ж це матеріальна допомога, отримана від іноземного донора, то до інвойсу або акту можуть бути додані митна декларація та міжнародна товарно-транспортна накладна.

Додавання митної декларації та міжнародної товарно-транспортної накладної є важливим для правильного оформлення та обліку гуманітарної допомоги. Ці документи служать як підтвердження операцій з ввезенням та транспортуванням гуманітарної допомоги через митний кордон та її подальший розподіл.

Такий процес документування є невід'ємною складовою ефективного управління гуманітарною допомогою. Чітка система обліку дозволяє зберігати детальну інформацію щодо отриманої, переміщеної та використаної допомоги, що робить можливим забезпечення прозорості та точності у цілому процесі управління. Вона сприяє забезпеченню відповідності міжнародним стандартам та законодавчим вимогам і дозволяє здійснювати аналіз ефективності розподілу допомоги, забезпечуючи її надання набувачам в найбільш ефективний спосіб.

Контроль за розподілом та використанням гуманітарної допомоги є ключовим елементом для забезпечення прозорості та відкритості в цій сфері. Виконання цих принципів дозволяє забезпечити, що надана допомога потрапляє тим, хто її потребує найбільше, і що ресурси використовуються ефективно. Такий контроль також сприяє відстеженню та обліку дійсного призначення гуманітарної допомоги, що є важливим для забезпечення успішного розподілу матеріальних цінностей в рамках гуманітарних програм.

Порушення законодавства щодо гуманітарної допомоги, що може призвести до кримінальної або адміністративної відповідальності згідно із законом, включає такі дії:

- використання гуманітарної допомоги не за призначенням, зокрема для особистих чи комерційних цілей;

- невиконання або несвоєчасне розміщення рішень щодо визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою уповноваженими державними органами на їх офіційних вебсайтах;

- не відправлення або несвоєчасне відправлення рішень щодо визнання товарів (предметів) гуманітарною допомогою до митних, податкових та інших державних органів;

- порушення строків проведення офіційного контролю, що здійснюються безпосередньо органами, що відповідають за проведення відповідних видів контролю товарів (предметів) гуманітарної допомоги.

Отримувачі гуманітарної допомоги, які порушують законодавство про гуманітарну допомогу, можуть бути виключені з Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги за рішенням центрального органу виконавчої влади, що відповідає за реалізацію державної політики у сфері соціального захисту населення.

Контроль за розподілом гуманітарної допомоги повинен включати систему моніторингу та звітності, аудиторські перевірки та створення механізмів для відстеження та оцінки результатів. Це допомагає переконатися, що гуманітарна допомога використовується відповідно до зазначених цілей і призводить до позитивних змін для отримувачів. Моніторинг та звітність, у свою чергу, дозволяють відстежувати процеси розподілу та використання допомоги, забезпечуючи доступність детальної інформації про кінцевих отримувачів та результати. Аудиторські перевірки забезпечують незалежну оцінку ефективності та правильності використання ресурсів, а також виявлення можливих проблем чи ризиків. Створені механізми відстеження та оцінки результатів дозволяють оцінити вплив гуманітарної допомоги на отримувачів та соціальну ситуацію в цілому.

Крім того, контроль за використанням гуманітарної допомоги повинен включати забезпечення дотримання й етичних стандартів, з виключенням можливості зловживання та корупції. Це важливо для забезпечення того, що допомога досягає тих, хто її потребує, і що вона використовується ефективно та

морально. На наш погляд, такий контроль допомагає зберегти довіру гуманітарних організацій та донорів і забезпечити, що допомога використовується відповідно до задекларованих цілей.

Ключовим елементом обліку гуманітарної допомоги є її оподаткування. Це важливо, оскільки оподаткування може вплинути на фінансові ресурси, доступні для надання допомоги, а також на процеси її розподілу та використання. Ефективне управління оподаткуванням гуманітарної допомоги може забезпечити максимальний вплив отримувачів і забезпечити оптимальне використання ресурсів. Тому важливо ретельно розглядати фінансові аспекти при плануванні та виконанні програм гуманітарної допомоги.

Гуманітарна допомога, яка надається, у вигляді здійсненні робіт, наданні послуг або виконанні певних робіт (за винятком підакцизних товарів), ввозиться або пересилається в Україну, звільняється від обов'язку сплати податків.

У разі, якщо кошти або товари (роботи, послуги), звільнені від оподаткування як гуманітарна допомога, будуть використані не за призначенням, вони підлягатимуть оподаткуванню відповідно до законодавства України як дохід. Такі дії визначені законодавством України та упорядковані для забезпечення ефективного та законного використання гуманітарної допомоги.

Згідно з наказом Міністерства фінансів України №298 «Про порядок обліку гуманітарної допомоги», отриману гуманітарну допомогу у вигляді грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей слід відображати у бухгалтерському обліку за дебетом рахунків обліку грошових коштів, товарів, запасів та іншого майна у відповідності з рахунком 48 «Цільове фінансування і цільові надходження» [12].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Таким чином, гуманітарна допомога відіграє важливу роль у підтримці людей, що потрапили в складні ситуації, та в їх відновленні після негативних подій. Проте, ефективний облік цієї допомоги є однією з головних умов для забезпечення оптимальної реалізації гуманітарних програм та гарантування прозорості й відкритості у цій сфері.

Щоб удосконалити облік гуманітарної допомоги, можемо розглянути декілька практичних перспектив. По-перше, важливо розробити єдині стандарти обліку для всіх донорів гуманітарної допомоги. Це дозволить уникнути подвійної роботи, полегшить аналіз та порівняння даних і забезпечить однакові умови визначення результативності різних програм.

По-друге, впровадження сучасних інформаційних технологій у облік гуманітарної допомоги може значно полегшити процеси збору, аналізу та звітування про реалізовані проекти. В такий спосіб можна збільшити швидкість та точність обліку, а також поліпшити моніторинг та оцінку результатів.

І, нарешті, важливо враховувати внесок місцевих громад та набувачів гуманітарної допомоги у процес обліку. Їхні відгуки та думки можуть бути джерелом корисної інформації щодо потреб та ефективності наданої допомоги, тому залучення цієї групи стає важливим аспектом удосконалення обліку.

Отже, практичні перспективи вдосконалення обліку гуманітарної допомоги включають в себе стандартизацію, використання інформаційних технологій та залучення споживачів (набувачів допомоги). Покращення процесів обліку зробить надання гуманітарної допомоги більш ефективним і прозорим.

Література

1. Гайдучок Т. С., Майдуда Г. С. Облік гуманітарної допомоги в умовах війни: податкові виклики. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників Міжнар. наук.-практ. конф. (10 листоп. 2022 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2022. С. 23-26. URL: <https://cutt.ly/awtikTaQ>
2. Дмитрашко Л. І. Особливості отримання, використання та обліку гуманітарної допомоги. URL: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/SCIENCE-AND-INNOVATION-OF-MODERN-WORLD-28-30.09.22.pdf> (дата звернення: 14.02. 2024)
3. Мазур А. В., Кунєв Ю. Д. Порядок увезення гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 10(16).

С. 352-366.

4. Подолянчук О. А., Коваль Н. І., Іщенко Я. П. Облікові та нормативно-правові аспекти благодійних пожертв суб'єктів господарювання для Збройних сил України. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки та практики*. 2022. № 3. С. 26-46.

5. Поляруш С. Формування інституту гуманітарної допомоги: історико-правовий аспект. *Наукові записки [Кіровоградського державного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. Право*. 2017. Вип. 1. С. 135-141.

6. Про благодійну діяльність та благодійні організації : Закон України від 05 лип. 2012 року № 5073. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 12.02. 2024)

7. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 12.02. 2024)

8. Про бухгалтерський облік окремих господарських операцій : Лист Мінфіну України від 27 квіт. 2022 р. № 41020-06-5/8479. URL: <https://document.vobu.ua/doc/11841> (дата звернення: 13.02. 2024)

9. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22 жовт. 1999 року № 1192. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 10.02. 2024)

10. Савіцька С. Гуманітарна допомога: облік та оподаткування в умовах військового стану. *Розвиток обліку, аудиту та оподаткування в умовах цифрової економіки* : зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф., 25 квітня 2023 року. Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2023. С. 29-31.

11. Україна: гуманітарне реагування у 2023 році. URL: <https://reports.unocha.org/uk/country/ukraine> (дата звернення: 14.02. 2024).

12. Про порядок обліку гуманітарної допомоги : наказ М-ва фінансів України від 14 груд. 1999 р. № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text> (дата звернення: 14.02. 2024).

References

1. Haiduchok, T.S. and Maiduda, G.S. (2022), “Accounting for humanitarian aid in war conditions: tax challenges”, *Rol' bukhhalters'koho obliku, audytu ta podatkovoi polityky u rozbudovi nezalezhnoi Ukrainy na shliakhu do Yevropejs'koho Soiuzu : zb. prats' uchasnykiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf* [The role of accounting, auditing and tax policy in the development of independent Ukraine on the way to the European Union: collection. works of participants of the International science and practice conf.], Polish National University, Zhytomyr, Ukraine, pp. 23–26.
2. Dmytrashko, L. I. (2022), “Peculiarities of receiving, using and accounting for humanitarian aid”, available at: <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2022/09/SCIENCE-AND-INNOVATION-OF-MODERN-WORLD-28-30.09.22.pdf> (Accessed 14 February 2024).
3. Mazur, A. V, and Kunev, Yu. D. (2023), “The procedure for importing humanitarian aid under martial law”, *Aktual'ni pytannia u suchasnij nautsi*, vol. 10(16), pp. 352-366.
4. Podolyanchuk, O. A. Koval, N. I. and Ishchenko Y. P. (2022), “Accounting and legal aspects of charitable donations of business entities for the Armed Forces of Ukraine”, *Ekonomika, finansy, menedzhment: aktual'ni pytannia nauky ta praktyky*, vol. 3, pp. 26–46.
5. Polyarush, S. (2017), “Formation of the Institute of Humanitarian Aid: Historical and Legal Aspect”, *Naukovi zapysky Kirovohrads'koho derzhavnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Ser. Pravo*, vol. 1, pp. 135–141.
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine “On charitable activities and charitable organizations”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (Accessed 12 February 2024).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “On Accounting and Financial Reporting in Ukraine”, available at: <https://document.vobu.ua/doc/11841> (Accessed 13 February 2024).

8. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine “About humanitarian aid”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (Accessed 10 February 2024).

10. Savitska S. (2023), “Humanitarian aid: accounting and taxation under martial law”, *Rozvytok obliku, audytu ta opodatkuvannia v umovakh tsyfrovoi ekonomiky : zb. nauk. prats' Vseukr. nauk.-prakt. konf.* [Development of accounting, auditing and taxation in the conditions of the digital economy: coll. of science works of the All-Ukrainian science and practice conference], Kamianets-Podilskyi, Ukraine, pp. 29-31.

11. OCHA (2024), “Ukraine: humanitarian response in 2023”, available at: <https://reports.unocha.org/uk/country/ukraine> (Accessed 14 February 2024).

12. Ministry of Finance of Ukraine (1999), “About the procedure for accounting for humanitarian aid”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0915-99#Text> (Accessed 14 February 2024).

Стаття надійшла до редакції 15.02.2024 р.